

PKK'DEN KKK'YE YENİ BİR SİSTEM -1-

HAZIRLAYANLAR: Nihat Kaya, Şevin Bingöl, Nalin Penaber, Sinan Cudi, Baki Gül

Alternatif sistem çabası

Kürdistan'da yeni bir siyasal sistemin inşası yaşanıyor. 20. yüzyılın son çeyreğinde dünya devrimci hareketleri ile ulusal kurtuluş hareketlerinin zirvelediği bir dönemde [PKK](#)'yle başlayan Kürt Özgürlük Hareketi, 21. yüzyıla değişik bir stratejiyle girdi. [PKK](#)'nin kurucusu ve önderi [Abdullah Öcalan](#)'ın 1970'lerde bir grup arkadaşıyla birlikte başlattığı mücadele, önemli tarihsel süreçlerden geçti. Türkiye başta olmak üzere Suriye, İran, Irak ve dünyanın her yerine dağılmış Kürtleri uluslararası alana taşıyan [PKK](#), 2000'li yıllarda dünya ve bölgedeki değişimleri yeniden değerlendirerek, 1990'larda başlattığı değişim ve dönüşüm tartışmalarını yeni stratejiler oluşturarak, kendisini Kürdistan, bölge ve küresel ölçekte yeniden tanımladı. 30 yıllık [PKK](#) mücadelesi, klasik parti, ulus, devlet ve iktidar anlayışından radikal bir kopuş sağladı. Özellikle Öcalan'ın İmralı'da geliştirdiği tezlerle birlikte [PKK](#), ideolojik ve stratejik olarak yeni bir sisteme giriş yaptı. Ekolojik Demokratik [Konfederalizm](#) olarak formüle edilen bu sistem, halk meclisi olarak Kongra Gel, sistem olarak ise Koma Komalên Kurdistan (KKK) ile Kürdistan ve Ortadoğu siyasetinde etkin bir mücadeleye girdi.

Kürt Özgürlük Hareketi'nin bu gelişim ve değişim aşamaları, Kürdistan'da etkili bir harekete dönüşmeye başladı. KKK olarak siyaset ve toplum sahnesinde kendisini ifade eden bu hareket konusunda çok fazla şey söylendi, yazıldı ve çizildi. KKK sisteminin stratejisini, argümanlarını, çağ gerçekliğini; devrim, devlet ve siyaset gibi kavramlara yaklaşımını sistemin kurucuları ve yürütücüleriyle değerlendirdik.

KKK sistemi ne tür sorunları çözmeye adaydır? Günümüz dünyası nasıl bir sorun yumağı içindedir? Bu sorunları KKK nasıl çözer? Toplumda-tabanda pratikte gerçekleşme düzeyi nedir? Bu sistemin ilişkileri, kavramları, ideolojik ilkeleri nelerdir? Nasıl bir ideolojik yenilenme içine girmiştir? Bunun [PKK](#) hareketindeki kaynakları nelerdir? [PKK](#)'nin günümüzde yanıt olamayan özellikleri nelerdi, neden aşılma durumunda kaldı? Devlet olmayan demokrasi modeli, tabanda örgütlenme ve sisteme kavuşturulması nasıl olacak? Bunun için nasıl bir toplumsal örgütlenme modeli esas alınmalıdır? Bütün bu soruları KKK sisteminin toplumda gerçekleştirme mücadelesini yürütenlere sorduk.

Hiyerarşik devletçi gelenek

KKK sisteminin tarihsel kökenleri, bilim tekniğinin geldiği aşamayı, Kürdistan gerçeğinde konfederalizm ve sistemin kurulması için verilmesi gereken mücadeleyi KKK Yürütme Konseyi Üyesi Duran Kalkan değerlendirdi. [Konfederalizm](#) sisteminin kurulmasının ciddi bir sorun olduğuna dikkat çeken Kalkan, bunun nedenleri hakkında şunları söylüyor: 'Toplumun demokratik konfederalizm ilkelerine göre örgütlenmesi, onun düzeninin toplum yaşamında geliştirilmesi çok ciddi ve önemli bir sorun. Çünkü dejenerasyon edilmiş bir toplumsal gerçeklik söz konusu. Binlerce yıllık hiyerarşik devletçi toplum sisteminin egemenliği altında bu sağlanmış oluyor. Doğal komünal değerlerin parçalanması ve yok edilmesi için egemen devletçi sistem çok örgütlü ve yoğun bir çaba harcamıştır. Dolayısıyla komünal ölçüler ve değer yargıları birçok yönüyle dağıtılmış, parçalanmış, yok edilmiş. Yani tersine dönüştürülmüş. Toplumsallık eritilerek bireycilik geliştirilmiş, toplum yaşamı, toplumsal yaşam onun temeli olan komünal yaşam yerine bireyci, aileci yaşam düzeyi ortaya çıkartılmıştır. Bu hiyerarşik devletçi sistemin toplumsal temeli, gözeneği oluyor. Komünal duruşu dağıttıkça onu geliştiriyor ve bu anlamda da ciddi bir toplumsallığın parçalanmış olma durumu var. Bu sadece devletin bazı yerlerde egemen olması biçiminde değil, yine sadece aileciliğin çok kutsanan değer biçiminde toplumda geliştirilmiş olmasıyla da sınırlı değil, aslında onları da aşılıyor.'

Egemen sistemlerin iktidar ve devlet anlayışıyla insanların ruhsal duruşunu ve zihniyetini belirlediğine dikkat çeken Duran Kalkan, şunları ifade etti: 'Sanki bu düzeyde bireyci, aileci bir duruş olmadan insan olarak var olabilmek, yaşayabilmek mümkün değildir gibi bir anlayış, toplumda ciddi biçimde yaygınlaştırılmış. İnsanlar bu yönlü eğitilmiş, değiştirilmiş, kendi toplumsal gerçekliklerinden kopartılmış. Hiyerarşik devletçi toplum sistemine hizmet eden, boyun eğen bir anlayışa, zihniyete ve yaşam ölçülerine çekilmişler, zorla olsa da büyük ölçüde insanlara kabul ettirilmiş, benimsetilmiş. Eskiden çok daha zorla, kılıçla, tüfikle oluyordu. Ama şimdi bu benimsetme, insan üzerinde egemenlik kurma sadece zorla olmuyor. Onlar da var ama ondan da öteye yeni etkenler var. Örneğin bilimsel teknik gelişme bu amaçla insan ve toplum aleyhine kullanılıyor. Bu açıdan bilgi ve bilim çok önemli. Bilim doğru kullanılırsa insanlığın kendini anlaması ve özgür demokratik yaşamını geliştirmede çok büyük bir etken olur. Ama doğru kullanılmazsa insanın köleleştirilmesinin en temel etkeni olabiliyor.'

Yabancılaşma dayatılıyor

Özellikle kapitalist sistemin bilim ve tekniği kullanarak insanı doğallığından uzaklaştırmaya çalıştığını söyleyen Kalkan, insanların doğal özgürlüğüne kavuşabilmesi için çok yönlü mücadele etmesi gerektiğini vurguluyor. İnsanın toplumsal özgürlüğe kendi gerçekliği içinde varması gerektiğini belirten Kalkan, bilim ve tekniğin insanın üzerindeki etkisini çözümlen zorunluluğunu ise şöyle anlatıyor: 'Birey ve toplum düzeyinde insanlık hiç bu kadar egemen gücün saldırısı altında olmadı. Günümüz insanlığı bir yandan daha bilinçli, daha fazla gelişme etkenlerine, araçlarına sahip ama diğer yandan tarihin geçen tüm dönemlerinden daha büyük tehlikelerle yüz yüzedir. Çünkü bilim ve tekniğin hiyerarşik devletçi sistemin çıkarları doğrultusunda kullanılması insanı, ruhunu, duygularını, düşüncesini, özgür

davranışlarını, özgürlük arayışlarını yok ediyor. İnsanın köleliğini en ileri düzeye çıkarıyor. Büyük bir saldırı halinde insanın ve toplumun her şeyini parçalıyor ve hükmediyor. Kendi amaçları, çıkarları doğrultusunda yönlendiriyor, birey ve toplumu, ruh ve düşünce dünyasını, davranışlarını yeniden şekillendiriyor. Bunu zorlamadan, savaşmadan, tehdit etmeden yapıyor. Tekniği yaygınlaştırarak yapıyor.'

Küresel tehdit var

Sistemin küreselleşme düzeyinin bu durumu ortaya çıkardığını ifade eden Kalkan, özellikle de 11 Eylül olayları sonrasındaki 'terör' saldırılarının ve bu temeldeki tehdit algılayışının kapitalist devletçi sistemi, bilim ve tekniği küresel düzeyde insanlığı her yönüyle kontrol altına alacak bir düzeye getirmede yoğun bir çaba içine ittiğine dikkat çekti. Kalkan, 'Bilim ve tekniğe dayalı bu saldırıya insanlar bu biçimde hedef olurlarsa insanlıktan çıkarlar, bir robotlaşma, karıncalaşma ortaya çıkar, bütün yeteneklerini yok eder. Düşünemez, duyamaz, özgür davranamaz, güzel davranış kalıpları geliştiremez, hep maddi tüketimden başka bir şeyi bilmeyen ve onunla kendini tatmin eden bir varlık düzeyine gelebilir. Şimdi böyle bir küresel tehdit ve tehlike var. Bu bakımdan toplumsallık mücadelesi büyük önem arz ediyor. Bu ideolojik saldırıya karşı çok yoğun ve kapsamlı ideolojik duruş ve mücadeleye ihtiyaç var. Bu olmadan herhangi bir komünal örgütlülük geliştirilemez, demokratik konfederalizm inşa edilemez.'

Kürdistan'da konfederal mücadele

Demokratik konfederal sistemin Kürt toplumu için oldukça önemli olduğunu kaydeden Duran Kalkan, 'Toplum mevcut durumda neyi yaşıyor? Onu iyi tespit etmeliyiz ki, nasıl bir örgütlenme yaratacağız, demokratik komünal toplum duruşunu, yaşamı nasıl ortaya çıkaracağız, onun yolunu, yöntemini bulalım' diyor. Kürt toplumunun iki temel karakteri barındırdığına dikkat çeken Kalkan, demokratik konfederal sistemin inşası için bu karakteristik özelliklerin iyi anlaşılması gerektiğini vurguluyor. Kürtlerin sistem tarafından sürekli dışlandığını söyleyen Kalkan, bunun sonucu olarak Kürtlerin aşiret, etnisite düzeyinde kaldığını belirtiyor. Kalkan, devamla şu değerlendirmeyi yapıyor: 'Birincisi geri kalmışlık. Bilinçte ve örgütlenmede gelişmemiş. İkincisi, komünal özün korunması. Mevcut etnisite ve aşiret kabile duruşunda kesinlikle bu var. Bir olumlu, bir olumsuz yönü var. İsyancılar olmuş, katliamlarla bastırılmış. Duygusal bir ortam oluşturulmuş, kendine güveni kırılmış. Yeniyi yaratma, başarma umudu, inancı azaltılmış. Tarihteki katliamların böyle bir etkisi var. Bunu görmemiz ve ortadan kaldırmamız gerekiyor. Toplumun yeni bir değer yaratabilmesi için karşı bir mücadele gerekiyor. Bir de günümüzde uygulanan özel savaş politikası var tabii. Özellikle ulusal diriliş devriminin gelişimiyle birlikte uygulanan politikalar var. Kürdistan'ı boşaltma politikası etnisiteyi yok ediyor. O komünal değerleri yok etme çalışmasıdır. Ortadoğu'nun her tarafına dünyanın dört bir yanına savurma var.'

İdeolojik mücadele esastır

Sistemin kurulu anlayışının insandaki etkisinin yıkılması gerektiğini dile getiren Duran Kalkan, 'Egemen anlayışa karşı bir bilinç oluşturulmalı ve ideolojik duruş yaratılmalı' diyor. Kalkan, bunun demokratik komünal örgütlülüğün gerçekleştirilmesi için gerekli olduğuna vurgu yaparak, şunları söylüyor: 'Ancak böyle oldukça biz toplumda mevcut düzenin ortaya çıkardığı dağıtmayı, parçalamayı, yozlaşmayı aşabiliriz, demokratik komünal örgütlenmeye çekebiliriz. Diğer yandan bununla birlikte bireycileştirici, ailecileştirici yanına karşı da yoğun bir mücadeleye ihtiyaç var. O da mevcut yozlaşmanın toplumsal parçalanmayı yaratmanın temel bir etkeni oluyor. Mevcut egemen düzenin bu durumu çok kötü bir biçimde kullandığı biliniyor. İster köleleştirme etkeni haline getirmede olsun, isterse de bireyci h kimiyeti sağlamada olsun en çok kadına saldırılıyor. En çok kadın kullanılıyor yine. Ona dayanılarak bu kölelik düzeni daha katı bir hale getirilmek isteniyor. Bu bakımdan özellikle kadın özgürlüğü yaklaşımının geliştirilmesi, yoğun bir ideolojik mücadelenin verilmesi, kadın özgürlüğü mücadelesinin ideolojik, örgütsel alanda her yerde geliştirilmesi, savunulması çok önemli. Başarılı olabilmek için buna ihtiyaç var.'

Kürdistan'da mücadele

'Burası Kürdistan'dır, biz bunlardan uzağız dememek lazım. Çünkü teknik öyle oldu ki en ücra dağın başındaki çobanı da, şehirdeki insanı da etkisi altına alıyor' diyen Kalkan, Kürdistan'daki süreçlerin kendine özgü yanları olduğunu kaydederek, şunları ifade ediyor: 'Kürdistan'da bir de eğitilmemiş, normal süreçleri zamanında ve yeteri kadar yaşamamış insanların dejenerasyonu daha fazla geliyor. Beyin, ruh ve davranış olarak çarpıtılması çok daha hızlı ve ağır oluyor. Yozlaştırma daha fazla oluyor. Bilim ve tekniğin doğru kullanımının özgür birey ve özgür toplum yararına kullanımının sağlanacağı bir anlayışın ortaya çıkarılması gerekiyor. Bu ideolojik mücadele tabii bilim teknik düşmanlığı biçiminde olamaz. Öyle olursa çok amatörce, acemice olur. Bilim ve tekniğin, köleleştirici birey ve toplum aleyhine karşı olmalı. Bunun karşıtı olarak insanı özgürleştiren, toplumu özgürleştiren, toplumsallığı geliştiren, bireyin ve toplumun tüm potansiyel yeteneklerini duygu, düşünce ve davranış alanında her bakımdan pratikleştireceği bir ortamı geliştirecek temelde bilim ve teknik kullanımını içermeli. Öncelikle bunu dikkate almamız yoksa böyle bir mücadelede ne kadar örgütsel çaba yürütürsek yürütelim, eylem yaparsak yapalım, demokratik komünal sistemin örgütlülüğünü yaratamayız.'

Konfederal örgütlenmenin esasları

KKK Yürütme Konseyi Üyesi Duran Kalkan, KKK sisteminin örgütlenmesi için komün ve halk meclislerinin esas olduğunu belirterek, bunun hayata geçmesi içinse, yoğun bir propagandanın yanı

sıra, toplumsal bilinci yükseltecek eğitim faaliyetlerine de ihtiyaç olduğunu söylüyor. Kalkan mücadelenin başarısı için şu değerlendirmeleri yapıyor:

'Bir program dahilinde, çok derinlikli, planlı bir propaganda eğitim çalışmasına dayanmadan demokratik toplum örgütlülüğü geliştirilemez. Ancak onu kabul eden, anlayan insanlar yaratılmalı veya toplum oraya doğru yönlendirilmeli ki, ideolojik saldırılardan kurtulmalı. En azından onlar çürütülmeli ki, insanlar yeni bir yaşam sistemi içine çekilebilsin. Bizde bu eksiktir. Mevcut demokratik komünal örgütlülük arayışında bu yön hiç görülüyor. Bunsuz insanları nasıl meclise koyacağız, nasıl komüne çekeceğiz deniliyor. Çekemezsin, mümkün değil. Eğer öyle kolay olsaydı, parti kurmak da kolay olurdu. Bir defa [PKK](#)'de bu iş yapılmış. Komünal yaşam nasıl ortaya çıkartılmış, nasıl bir çalışmayla olmuş onu görelim. Onun derslerini çıkartalım. Şimdi bunu topluma yayacaksa en azından [PKK](#)'deki cisimleşme kadar olmazsa da toplumda da bunun bir düzeyini yaratabilmek için benzer çalışmaları topluma yönelik yürütmek lazım. Yani propaganda ve toplumsal eğitim çalışmasının çok öne alınması lazım.

Bilince dayanmadıkça olmuyor. Hele hele soyut bir teorik bilinçle de olmuyor. Mesela cezaevlerinden çıkan arkadaşları burada örnek vermek isterim. Cezaevlerinde komün düzeni oldu. Yıllarca, on yıl, yirmi yıl cezaevinin baskı ortamında biraz da [PKK](#)'den aldıkları bilinçle, komünal yaşam içerisinde olan insanlar dışarı çıktıklarında son iki üç yıl içinde karışımza o yaşamdan adeta kaçan, kendine bireysel yaşam arayışlarına yönelen, koşan insanlar topluluğu çıktı. Demek ki, zorla olmuyor. Yine soyut bir bilinçle de olmuyor. Mesela o cezaevlerinde eğitildiler, bilinçlendiler, onun tartışmasını yaptılar, ama somut bir yaşamla karşı karşıya gelince o bilinç tuz buz oldu. Sanki hiç onlar yokmuş gibi maddi yaşam ortamı yuttu, götürdü birçoğunu.

Bilinç olmadan, çeşitli toplumsal kesimlerin, kadının, gençliğin, işçinin esnafın, köylünün, memurun içinde bulunduğu durum iyi çözümlenmeden bu örgütlenmeyi geliştiremeyiz. Onları yoğun bir propaganda, eğitim sisteminin içine alarak, öyle bir çalışma temelinde demokratik komünal toplum örgütlülüğünü geliştireceğiz. Hem düşüncede eğitmek hem de pratikte adım adım deneyerek ikna etmek gerekiyor. Yani pratik ikna olmadan olmaz. 'Kürt gördüğüne inanır' diyorlar zaten. Şimdi de demokratik konfederalizm örgütlenmesine yönelmesi için görmesi, onun kendisinin yararına olduğuna ikna olması, inanması lazım.'

İhtiyaçlar esas alınmalı

Genel bir sistemi oluşturduklarını kaydeden Kalkan, bunun için verilen mücadelenin esas olarak toplumun ihtiyaçlarını gözeterek çözümler üretmesi gerektiğini söylüyor. Kalkan, 'İlkeler yarattık, anlayış geliştirdik. Bütün bunlar bir sistemi zihnimizde oluşturdu. Bazı programlar, planlar çıkarttık. Ama bunları her yerde aynı şeyin uygulanacağı anlamına gelmiyor. Bazı yerde sağlık, bazı yerde eğitim, bazı yerde de yol, üretim, anadilde eğitim, kültürel gelişme, savunma gibi her hangi bir sorunu toplumun duruşunun yatkinliğine göre öncelikli ele alıp, oradan başlamak gerekiyor. Toplumun ortak çalışmaya ve yaşamaya alıştırılması, bunun içine çekilmesi gerekiyor. Öyle olduğunda hem bireyi hem de geneli, daha iyi bir yaşama kavuştuğuna inandırmak lazım. Pratikte onu göstermek, örnek olarak yapmak, ikna etmek, ondan sonra diğer alanlara yayarak komün düzeni geliştirmek lazım' diyor.

Her şey devletten beklenmemeli

Kalkan, konfederal sistemin toplumun kendi ihtiyaçlarına yanıt oluşturması temelinde geliştiğine dikkat çekerek, her şeyin devletten beklenmemesi gerektiğini, aksi halde zaten sistemin dayattığı köleliğe tabi olunacağı uyarısında bulunuyor. Kalkan, şunları belirtiyor: 'Devletçilik çok işlenmiş, özellikle de Kürdistan'da devlet hep uzak tutulmuş, devlet hep onu ezmiş ama diğer yandan da her şeyi devlet verir ve beklenir gibi bir anlayışta empoze edilmiş. İnsanlar böyle eğitilmiş, ikna edilmiş, bir anlayış içine çekilmişler. Onun için kolay kolay bu çalışmaya gelmezler. Sağlık sorunu mu var, devlet bize bunu yapmıyor, bize şunu yapsın bunu yapsın deniliyor. Her şeyi devletten beklemek demek köle olmak demektir. Devleti her şeyin üstünde tutmak demektir. Zaten bu zihniyeti devlet yayıyor. Kendine muhtaç olsunlar, kendinden beklesinler ki, insanların dayanışması, ortak gücünü ortaya çıkartarak iş yapması ortadan kalsın, o bilinçten yoksun kalsınlar. Öyle bir pratiğe yönelme gücünden uzak düşsünler. Bunu bizim yıkmamız gerekiyor. Bu anlayışı ortadan kaldırdıkça insanlar böyle bir komünal çalışma ve yaşam düzenine gelirler, yarattıklarını paylaşırlar.'

Leninist modelden KKK sistemine

Demokratik konfederalizm sistemi esas olarak hiyerarşik devletçi zihniyet ve gelenekten kopuşu amaçlıyor. Kuruluşunda Leninist örgütlenme modelini benimseyen [PKK](#), KKK sistemine geçişten sonra ise bu gelenekten, dolayısıyla reel sosyalizmden ve devlet geleneğinden kopmanın gerektiğine inandı. [PKK](#)'nin aslında kuruluşundan beri, Leninist örgütlenme modelini esas almasına rağmen tam anlamıyla reel sosyalist bir tarzı benimsemediğini kaydeden Koma Komalên Kurdistan Yürütme Konseyi Üyesi Cemil Bayık, bunun da devletçi geleneğin savunduğu bürokratik, hiyerarşik ve yetkici anlayışa karşı duruşu ifade ettiğini söyledi. Bayık, demokratik konfederalizm ile bugün geliştirilmek istenen birçok şeyin [PKK](#)'nin anlayışında mevcut olduğunu belirtti.

İlk manifestodan bugüne KKK sisteminin [PKK](#) hareketindeki kaynakları nelerdir?

[PKK](#), herhangi bir sınıfa dayanmayan, tümüyle emekçi kesimi, halk kesimi, toplumun alt kesimini

kucaklayan, onu örgütleyen, harekete geçiren bir parti biçiminde gerçekleşti. Belki söylemde kendini işçi partisi gibi ortaya koydu, ama pratikteki gelişimi bir işçi partisi biçiminde olmadı. Bütün klasik örgütlenmelerden, partilerden ayrılan bir yanı var. Daha başlangıcında doğal insanı ve yaşamı esas alma var. Buna dayalı geliştirdiği bir ahlakı, kültürü, yaşam tarzı var. Bugün önderliğimizin savunmalarda ortaya koyduğu doğal toplumun birçok özelliğinin düşüncede ve yaşamda gelişmesi söz konusu. [PKK](#)'de bütün yaşam ortaklaşadır. Bu yaşamda en ufak bir bireysel yaşam ve ayrıcalık söz konusu değildir. Onun içindir ki, [PKK](#) hızla toplumda gelişti, benimsendi ve önemli gelişmelere yol açtı.

İlk [PKK](#) manifestosuyla günümüzde bir bütünlük ve tutarlılık var...

Bugün önderliğimizin savunmalarda dile getirdiği birçok düşünce aslında bu hareketin daha ilk manifestosunda görülebilir. İlk örgütlenme adımlarında, mücadelesinde, yaşamında görülebilir. Bugünkü manifestoda gerçekleşen, bu düşüncelerin daha da geliştirilmesi ve arındırılmasıdır. Ki bunu Önderliğimiz de çok net 'Ben değişmedim, düşüncelerimde derinleştim' diyor. Birinci manifesto olan Kürdistan Devriminin Yolu ile Bir Halkı Savunma karşılaştırıldığında birçok yönüyle benzer olduğu, düşüncelerinin birçoğunun Kürdistan Devrimin Yolu'nda olduğu görülebilir.

Belki o dönemde devlet ve iktidar olayını Bir Halkı Savunmak'ta çözümlendiği gibi çözümlemedi. Ama hiçbir zaman hiyerarşik, bürokratik, yetki ve mevkiye dayalı bir örgütlenmeyi, çalışmayı ve yaşamı da esas almadı. İşte Bir Halkı Savunmak'ta, bu anlayış daha da ileri götürülmüş, buna derinlik kazandırılmıştır. Buna devlet ve iktidar sorununu da ekleyerek, devlet ve iktidar dışında örgütlenmeyi geliştirmeyi esas almıştır. Çünkü Önderliğimiz 'Benim karakterim özgürlükçüdür, demokratiktir, ben hep demokrasi ve özgürlük kavgası verdim. Bunun için büyük çabalar gösterdim. Ama bu çabalarım da bazı sonuçlar aldıysam da yer yer bununla çelişen durumların ortaya çıktığını gözlemledim. Bunun nereden kaynaklanabileceğini anlamaya çalıştım. Vardığım nokta bunun devlet ve iktidar olayından kaynaklandığını gördüm, anladım' diyor. İşte Önderliğimiz daha başından itibaren bir demokrasi ve özgürlük hareketi olarak geliştirmek istemiş, bu konuda büyük bir çaba içine girmiş, bu çalışmalarında çok önemli gelişmeler de ortaya çıkarmıştır. Ama hedefine ulaşamamasındaki neden, bu hareketin devlet ve iktidar olayından tamamen arındırılmamasından dolayıdır. Önderlik İmralı'da bu düşünceleri ileri götürmüş ve derinlik kazandırmışsa, bu İmralı süreciyle başlayan bir durum değil, daha hareket Ankara'da küçük bir grup biçiminde örgütlenirken bu tohumları atmıştır.

Leninizm eleştirisi

'Derinleşme var, değişim yok' dediniz. Fakat sistemsel anlamda bir değişim yaşandı. Bu konuda değişen ve değişmeyen yanları somutlaştırırsak neler ortaya çıkıyor?

O günkü koşullarda örgütlenmede en ileri model, Lenin'in Rusya'da geliştirdiği modeldi. Dünyada bütün özgürlük ve demokrasi hareketleri bu modeli kendisine esas alarak örgütlendi. Ondan daha gelişkin ve ileri bir model de yoktu. [PKK](#) de o günkü koşullarda geliştiği zaman bu modeli esas aldı. Ama hiçbir zaman o modeli olduğu gibi uygulayamadı. [PKK](#)'de iki önemli noktayı görmek gerekiyor. Ne tamamen bir Ortadoğu karakteri ne de tamamen bir Leninist karakteri taşıyor. Başlangıcı böyledir. Bu örgütlenme geliştirildikçe Önder Apo tarafından yetersizlikleri, hatta yanlışlıkları görüldü. Yürütülen pratikten bunu çıkaran Önder Apo'nun en önemli yanlarından biri de teoriyi pratikte tamamlamasıdır. Yani, teoride çözümlenmeyen birçok hususa pratikte çözüm aradı. [PKK](#) somutunda da Önderliğin yaptığı bu oldu. Önderlik [PKK](#) örgütlenmesini geliştirdiğinde Leninist örgütlenmenin pek de öyle bütün yönleriyle özgürlüğü ve demokrasiyi geliştirecek bir örgütlenme olmadığını pratik yaşamdan çıkardı. Bunu [PKK](#)'nin 1984 Ocak merkez toplantısında çok net bir biçimde ortaya koydu. O zaman var olan sosyalizmi, onun örgütlenme modeli olan Komünist Partisi'ni büyük bir eleştiriye tabi tuttu. Bu eleştiriler temelinde giderek [PKK](#)'yi reel sosyalist anlayıştan arındırmaya çalıştı. Daha sonra 1989'larda Önderliğimizin reel sosyalizm hakkında geliştirdiği eleştiriler pratikte gerçekleşti. Reel sosyalizm kendi kendisini tasfiye edince birçok sorunun daha iyi kavranması ortaya çıktı. Önderliğimiz bu eleştirilere dayanarak daha cesur adımlar attı ve giderek Bir Halkı Savunmak adlı savunmasındaki düşüncelere ulaştı.

Diğer önemli bir nokta, [PKK](#) hareketi daha başından beri kadın özgürlüğüne önem veren bir hareket. Hiçbir harekette bunu göremezsiniz. Bir Halkı Savunmak'ta bu daha ileri bir düzeye getirilmiştir. Daha başından itibaren bu soruna el atan ve bütün sorunların kördüğümü olarak ele alan Önderliğimiz, 'Eğer Kürt halkının sorunları çözümlenecekse, hatta insanlığın sorunları çözümlenecekse bu sorunlar kadın sorununda düğümlenmiştir' dedi. Bunu giderek derinleştirdi. Yeni dönemde, en az kadın özgürlüğü kadar doğa özgürlüğüne de önem veriliyor. Önderliğimizin geçmiş değerlendirmelerine bakılırsa doğa sevgisi, doğayla yaşama, doğayla birleşme üzerine birçok değerlendirmeler görülebilir. Günümüzde buna daha fazla önem vermiş ve daha derinlikli yaklaşmıştır.

Örgütlenmemizin temel bir ayağı olan demokratikleşme konusunda da bu hareketin yaklaşımı yeni değil. Önder Apo'nun geliştirdiği çizgi, felsefe ve mücadele tarzı Kürt halkına büyük bir güven verdi ve bu güven halkı ayağa kaldırdı, mücadele eder bir konuma getirdi. Konfederal örgütlenmenin amacı bu zaten. Demek ki, bugün Bir Halkı Savunmak'la derinleştirilen örgüt modelinin esaslarını bazı yönleriyle zayıf da olsa Kürdistan Devriminin Yolu'nda bulmak mümkün.

Yaşamı kirleten devlettir

Bazı çevreler, 'ng1055 [PKK](#) eski düşünceye göre hareket ediyor. Bu yüzden de istikrarlı değil. Kendi Önderlikleriyle ters düşüyorlar' şeklinde yorumlar yapıyor. Gerçekten böyle midir?

Bu denli söylem, iftira ve saldırılar varsa; buna neden olan yanları görmek gerekiyor. [PKK](#)'lilerin, [PKK](#) önderliğini kavrama sorunu geçmişte de vardı, bugün de var. [PKK](#)'liler önderliğini anlamaya çalışıyor. Kavradığı ve anladığı oranda da bunun gereklerini pratikte yerine getirmeye çalışıyor. Bu çevreler aslında bunu görüp önderliğe ve harekete karşı kullanmak istiyorlar. Diğer yandan sürekli önderlik ve hareket birbirinden koparılmaya çalışılıyor. Hatta [PKK](#)'lilerden de önderliği reddetmesi bekleniyor. Aslında bütün bu çabaların özü önderliği ve onun önderlik ettiği hareketi etkisiz kılma çabalarıdır. Zaten son dönemlerde de bunu açıkça 'Apo ve [PKK](#)'siz çözüm, herkes Apo ve [PKK](#)'den elini eteğini çekmeli' şeklinde formüle edip dillendiriyorlar.

Önder Apo bugün dünyada var olan zihniyete, ona dayalı olarak gelişen kültüre, vicdana karşı büyük bir mücadele yürütüyor. Tabii ki bu birçoğuna ters geliyor. Bunu değiştirmeye kalkmayı delilik, hayalcilik, olmazlık biçiminde değerlendirenler var. Bu hareketin başlangıcında da birçok çevre Önder Apo'ya delidir diyordu. Gerçekten o günün koşullarında Kürdistan'ın özgürlüğüne, hele hele Önder Apo'nun sahip çıktığı tarzda sahip çıkmak bir delilikti. Önder Apo neyi gerçekleştirdi? Birçoğunun olmaz dediğini gerçekleştirdi. Bugün de aynı şey söz konusudur. Bu düşüncelerin ipe sapa gelir bir yanı yok. Tabii ki Önder Apo'nun önüne koyduğu basit hedefler değil. Çünkü 'Devletsiz yaşanmaz' diyorlar. Şimdi Önderlik tam tersini 'Devletle yaşanmaz' diyor. Yaşamı kirleten devlettir, bütün sorunların kaynağında devlet var. Egemenlik, kölelik var. Eğer gerçekten insan kendi özüne ters düşmeyecekse kendi özüne uygun yaşayacaksa yani özgür yaşayacaksa bunun yolu devlet dışında demokratik sistemde örgütlenmekten geçiyor. Birçok kesime göre olmayacak bir şey. Onun için bazıları bunu hayali görüyor, anlamsız görüyor.

Tam tersine Önder Apo geliştirdiği düşüncelerle sadece Kürt sorununu değil, insanlığın yaşadığı sorunları çözmeye çalışıyor. Ve bunun çözülebileceğini de bugüne kadarki mücadele pratiğinde ortaya koymuştur. Her şart altında güvenen bir halk gerçekliği yaratılmıştır. [PKK](#) bir devlet değil tabii ki, ama bugün bir devlet kadar, bir devlet gibi örgütlülüğe sahip. Bütün parçalarda yurt dışında, toplumun birçok kesiminde örgütlenmiş bir güç olarak gerçekleşmiş. Demek ki, devlet olmadan da rahatlıkla toplum örgütlenebiliyor. Toplum kendi ihtiyaçlarını giderebiliyor. Yaşamını örgütlü ve anlamlı kılabiliyor. [PKK](#) somutunda gerçekleşen bir olgudur.

KKK, [PKK](#)'nin 33 yıllık pratiğiyle oluştu

[PKK](#)'nin kurucu kadrolarından ve şimdi KKK Yürütme Konseyi Üyesi Duran Kalkan, [PKK](#)'den KKK'ye geçişi değerlendirirken, bu sürecin kopuk ele alınmaması gerektiğini, bugün KKK'nin savunduğu birçok değer [PKK](#)'de mevcut olan değerler ve düşünceler üzerinden geliştiğini belirtiyor.

[PKK](#)'den demokratik konfederalizm sistemini inşa etmeye amaçlayan KKK sistemine geçiş yaptınız. [PKK](#) ile KKK arasında nasıl bir bağ kuruyorsunuz?

Demokratik konfederalizm olarak tanımladığımız ve esas olarak doğal komünal toplumdaki gelen, halkların hiyerarşik devletçi toplum sistemine karşı 6 bin yılı aşan süre boyunca yürüttükleri demokratik mücadelenin birikimine dayanan bir sistemin yaratılmasının [PKK](#)'nin 33 yıllık pratiği içerisinde köklü dayanakları vardı. Yeni oluşan bir sistem değil aslında, [PKK](#) ile pratik biçimde gerçekleşen bir sistemdir. Şimdi bu daha da açıklanıyor, kurumlaştırılıyor, bir sistem kazandırılıyor, daha fazla demokratikleştiriliyor, halka dayandırılıyor. [PKK](#) daha çok bilinçli, inançlı öncü kadronun tarihsel sorumluluğuna dayalı olarak sorumluluk üstlenip bu değerleri radikal devrimci bir tarzda yaratırken; bunun topluma yayılması ise halkın demokratik katılımını ortaya çıkartan bir sistem oluyor. Bu bakımdan [PKK](#) pratiğinden kopuk değil, geçmiş birikimin de önemli kökleri var.

Her şeyden önce belirttiğimiz gibi yeni bir felsefe ve ideolojiyi ifade ediyor. Bu sadece söylemde değil, parti yaşamında somutlaşan bir felsefik ideolojik duruştur. Bu da kendini on binlerce üyesi olan gerilla yaşamında pratik olarak somutlaştırmıştır. Bu yaşam son derece özgürlükçüdür, eşitlikçidir, kendi içinde demokratiktir, paylaşımcıdır, komünaldır. Üyelerinin son derece bilinçli, gönüllü, istekli katılımları ve onun gereklerine göre kendilerini yürüttükleri bir komünal yaşamdır. 33 yıllık pratikle [PKK](#) içinde hiyerarşik devletçi toplum sistemine karşı alternatif bir toplumsal yaşam sistemi denendi, geliştirildi, ilkeleri ortaya çıkarıldı, şimdi bunu topluma yaymak istiyor. Geçmişle bağı bu düzeydedir, komünal demokratik yaşamın partide şekillenen bir düzeyi var, bunun topluma taşırılmasını ifade ediyor.

Demokratik konfederalizm ile birlikte cinsiyet özgürlükçü düşünce temel amaçlarınız arasında bulunuyor. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bir de kadın özgürlüğüyle derinleştirilmesi durumu var. Başlangıçta bu tabii o düzeyde olmasa da ulusal demokratik mücadelenin gelişip halk içerisinde kökleştiği, gerilla hareketine ulaştığı, toplumun tüm kesimlerini etkisi altına almaya başladığı; dolayısıyla da en yurtsever kesim olarak kadını etkilediği süreçten itibaren, kadının yurtsever özünü ortaya çıkararak mücadele içerisine çekmesiyle birlikte ideolojik gelişiminde köklü bir derinleşme yaşanmıştır. Aslında reel sosyalizmin çözümlenme aşamasında Önder Apo böyle bir derinleşmeyi yaşayabildi. 1990'lı yılların başında ulusal diriliş devrimi temelinde kadının harekete etkin katılarak, aileden adeta boşanıp ulusal demokratik taleplerle eyleme geçmesiyle bu düşüncelerin daha güçlü savunulduğu bir ideolojik gelişme yaşandı. Binlerce yıllık erkek egemen sistemin köleci etkilerinin ruhtan, duygudan, bilinçten atıldığı söylenemez elbette; ama bir pratik biçiminde kadın özellikle 1990'lı yıllardan itibaren son 15-20 yıllık süre içerisinde önemli bir deneyim yaşamıştır. Bu da demokratik konfederalizmin günümüzdeki gelişimi açısından, [PKK](#) tarihindeki kökler oluyor. Bunlara dayanarak bir paradigmatik yenilenme var.

Demokratik konfederalizm tartışmalarıyla birlikte PKK'nin yeniden inşasını da gündeminize almıştınız. Demokratik konfederalizm değerlerini barındıran bir PKK'de neden böyle bir ihtiyaç duyuldu?

Demokratik konfederalizmi bir sistem olarak tanımlarken [PKK](#), geçmişten gelen felsefik, ideolojik yoğunlaşmasını ve mücadelesini ideolojik bakımdan paradigmal değişim düzeyinde bir yenilenmeye ulaştırdı. Bu anlamda yeniden bir parti öncülüğünün gerekliliği ortaya çıkıyor, ama bu parti ilk oluşan [PKK](#)'nin oldukça geliştiği, değiştiği, yenilendiği ve yeniden inşa edildiği halidir. Demokratik konfederalizmi inşa etmek, ulusal devletçi sistemi aşarak toplumun konfederal demokratik örgütlülüğünü ve yaşamını yaratabilmek için yeni bir sosyalist paradigmayla donanmış yeni bir parti öncülüğüne ihtiyaç var. [PKK](#)'nin yeniden inşası böyle gündeme geldi. Bu Kürdistan'ın bir özgünlüğüdür, ama tabii ulusal kurtuluş hareketini yaratmaya öncülük eden partinin çerçevesiyle demokratik konfederalizmi inşa etmeye öncülük eden partinin çerçevesinde farklılıklar var. Bu anlamda yeni [PKK](#), ilk oluşan [PKK](#)'nin felsefi ideolojik ölçülerini, çerçevesini önemli ölçüde aşan, yenileyen, geliştiren bir düzeyi içeriyor.

Devlet geleneğinden radikal bir kopuşu amaçlıyorsunuz. Bunu nasıl tanımlıyorsunuz?

Kürdistan ve Ortadoğu'nun çözümlenmesine dayalı olarak yeni bir uygarlığa gidiş arayışı var. Bu çözümün gerçekleşmesi için mevcut devlet anlayışının aşılması gerekiyor. Devlet var oldukça mevcut baskı ve sömürü düzeninin tümünden ortadan kaldırılması mümkün değil. Mevcut devlet ortadan kaldırılıp bir başka devlete geçilerek de bu sağlanamıyor. Devlet dışı bir sistemin yaratılması gerekli. Bunu demokratik konfederalizm olarak ifade ettik. Koma Komalên Kurdistan (KKK) olarak tanımladık. Doğal komunal toplum yaşam özelliklerine göre demokrasi mücadelesini içinde barındıran, ama içinde baskı ve sömürünün olmadığı örgütlü toplum yaşamından söz ediyoruz. Kürt sorununun çözümü Ortadoğu'nun demokratikleşmesini ve birliğini gerektiriyor. Ortadoğu'da demokratikleşme ve birliğin sağlanması ise, hiyerarşik devletçi sistemin aşılmasını gerektiriyor. Bu da dünyada hakim olan sistemin alternatifini gerekli kılıyor. Demokratik konfederalizm budur. Bunun küresel tanımını Önderliğimiz, küresel demokrasi hareketi olarak ifade etti.

KKK, devletçi değil HALKÇI BİR SİSTEM

Koma Komalên Kurdistan sisteminin günümüzde ne tür hedefleri önüne koyduğu, sorunlara nasıl bir çözüm yaklaşımı getirdiği ve işleyişi konularını KKK Yürütme Konseyi Başkanı Murat Karayılan ile konuştuk. Çağımızın kaotik bir süreçten geçtiğine dikkat çeken Karayılan, devlet geleneğinin günümüzde ulus-devlet düzeyinde artık çözüm olmadığını iyice açığa çıktığını, bunun alternatifi bir sistem olarak demokratik konfederalizmin çözüm modeli olacağını söylüyor. Kürt sorunu ve Ortadoğu'daki çatışmalı ortamın ortadan kaldırılmasının yolunun halkların eşit birlikteliğinden geçtiğini vurgulayan Karayılan, 'Kürdistan parçaları arasındaki konfederal ilişki Kürt halkının birliğidir, Kürdistan'ın birliği ise Kürt halkıyla diğer halkların Ortadoğu'da konfederal birliğinin ifadesidir. Bu nedenle demokratik konfederal sistemin Kürt sorununun çözümü için bir formül ve anahtar olduğunu söylüyoruz' dedi.

KKK sistemi günümüzde ne tür sorunları çözmeye adaydır?

KKK sistemi yeni bir anlayış, yeni bir zihniyet, yeni bir örgütlenme modeli, yeni bir ekol, yeni bir demokratik anlayışı ifade etmektedir. İnsanlık Zagros eko-sistemi temelinde ilk kez tarım devrimiyle yeni bir uygarlık aşamasını başlatmıştır. Bu Zagros eko-sistemi temelinde gelişen uygarlık, 19. yüzyılda sanayi devrimine kadar gelmiştir. 19. yüzyılda gerçekleşen sanayi devrimiyle birlikte ulusal devletleşme gerçeği insanlığın yaşamından önemli bir faktör olarak yer almıştır. Günümüzde sanayi devrimiyle birlikte gelişen ulusal devlet yapılanması artık küreselleşen dünya gerçeği karşısında süreci ilerleten değil, geriletken bir faktör haline gelmiştir. Bu sistemin kapitalist mantık çerçevesinde geliştirildiği bilinmektedir. Bugün ulusal devlet gerçeğine göre gelişen finans-kapital her ne kadar küreselleşen dünya gerçeğine göre biçim vermek istiyorsa da sistemin yaşadığı kaotik durumu aşamamaktadır. Kapitalist metropollerde geliştirilen çözümler soruna cevap olamamaktadır. Çünkü devlet ve özellikle ulusal devlet artık gerici bir faktör haline gelmiş bulunmaktadır. Dolayısıyla sorunun köklü çözümü yani insanlığın yaşadığı kaotik sistemin durumu tümünden aşmanın yolu yeni bir mantıkla, zihniyetle ve örgütlenme modeliyle soruna yaklaşmaktan geçmektedir. Nasıl ki, dünyada insanlığın ilk devrimi yaşadığı yer Mezopotamya ise, günümüzde de insanlığın yaşadığı bu kaotik duruma müdahale de aynı zeminde gelişmek durumundadır. Önderliğimiz 30 yıldan bu yana hem yürüttüğü pratik mücadele hem de gerçekleştirdiği yoğunlaşma temelinde yeryüzünde insanlığın yaşadığı bu kaotik duruma çözüm formülü olarak demokratik konfederalizmi geliştirdi. Yani biz KKK sistemini günümüzde insanlığın yeryüzünde yaşadığı krize bir çözüm modeli olarak öngörüyoruz.

Kürt sorununu çözmeye perspektifi nedir?

KKK Kürt sorununun gerek Türkiye gerekse diğer parçalarda çözümünü bir hayli kolaylaştıran bir faktör olmaktadır. Şöyle ki, demokratik konfederal sistem karşılıklı bağımlılığı öngören, diyalogu esas alan, herkesin özgür, eşit bir biçimde temsilini gerçekleştiren bir sistemdir. Türkiye için ele alındığında Türkiye'nin sınırlarını değiştirmeden Kürt toplumunun örgütlenmesini öngörür. Bu, tehlike olarak görülmemeli. Onun örgütlenme yasalarını tanıyan bir bakış açısının gelişmesi durumunda, bu konfederal örgütlenme modeli aynı zamanda Kürt sorununun da çözüm modeli olacaktır. Mesela Kürt ile Türk toplumu arasında konfederal bir çözüm geliştirilebilir. Bu perspektif ayrılıp devlet kurma değil

de, halkların bir arada eşit ve özgür yaşamasını öngören bir perspektiftir. Kürtlerin istediği kendi iradesinin, kültürel ve siyasal haklarının tanınmasıdır.

KKK ilan edildiğinde Türkiye'deki siyasi güçler bunu 'korkutucu' olarak değerlendirdi...

Normalde bu kadar karşı olmamaları gerekiyordu. Bu Kürt sorununu fobileştirme anlayışından ileri geliyor. Türkiye'de çok çeşitli çevrelerin her taraftan Türkiye'ye dönük değişim dayatması vardır. Çünkü dünya ve çağ değişiyor. Türkiye sözüm ona yönünü AB'ye döndürmüştü. Dolayısıyla Türkiye'nin değişmesi ve yenilenmesi gerekmektedir. Fakat bunu yapacak bir siyasi irade şu ana kadar ortaya çıkmadı. Türkiye'de o statükocu, eskide ısrar etmek isteyen anlayış vardır. Bu anlayış Türkiye dağılacak, parçalanacak, yok bilmem dış parmaklar var diye aşırı bir biçimde korkuyu topluma yayıyor ve toplumda, özünde 20. yüzyıla ait olan milliyetçiliği ve şovenizmi geliştirip derinleştiriyor. Bu çağımızda geliştirilmesi gereken bir anlayış ve çizgi değildir. Ne yazık ki Türkiye'deki sistem daha çok böylesi bir bakış açısının etkisindedir. Yani çağdaşlaşma, yeni bir zihin, bakış açısına ve siyasi anlayışa ihtiyaç olduğu kesin.

Farklı bir biçimde, ayrılıkçılık şeklinde değerlendirildi...

Demokratik konfederal sistem tersinden ele alındığı için ayrılıkçılık olarak anlaşılıyor. Halbuki demokratik konfederal sistem öyle korkulacak bir sistem değil. Kürtler artık eski sistemle yani Lozan'ın o katı inkar-imha rejimine dayalı bir uygulamayla yaşamak istemiyor. Sen bir toplumu şiddetle, silah zoruyla egemenlik altında tutamazsın. Bugün yeryüzünün neresinde diller yasaklanmıştır. Dünyanın neresinde bugün kültürel haklar yasaklanmıştır. Fakat bugün Türkiye'de bunlar vardır. İran ve Suriye de Türkiye'yi izliyor. Kürdistan'daki bu egemen devletler artık inkar ve imha siyasetini bırakmak zorundalar. Çağı geçmiş bir anlayıştır. Kürt halkı yaklaşık seksen yıldır bu haksız anlaşmaya karşı direnmektedir. Dolayısıyla bu devletler bunu artık görmeli. Kürtlerin yeni sistemi, demokratik konfederal sistemdir.

Kürtlerin yaşadığı diğer parçalar için neler söylenebilir? Suriye, İran, Irak...

Konfederal sistem ilişki sistemidir. Yeni ve demokratik ilişki biçimidir. Kürtler bu temelde Türkiye'nin, İran'ın ve Suriye'nin sınırları içinde sorunları çözmeyi öngörmekteler. Kürtler hem bulunduğu ülkenin halklarıyla konfederal bir ilişki istiyor, hem de Kürdistan'ın parçaları arasında bir ilişki istiyor. Bu aynı zamanda şu anlama gelmektedir: Kürdistan parçaları arasındaki konfederal ilişki Kürt halkının birliğidir, Kürdistan'ın birliği ise Kürt halkıyla diğer halkların Ortadoğu'da konfederal birliğinin ifadesidir. Bu nedenle demokratik konfederal sistemin Kürt sorununun çözümü için bir formül ve anahtar olduğunu söylüyoruz. Kürt toplumu köy köy komünlerini geliştirirse mahallelerde meclislerini oluşturursa, giderek meclislerini daha üst aşamalara, bölge meclislerine ulaştırırsa kimse onu durduramaz, kimse onu tasfiye edemez.

Ortadoğu'daki tarihi çelişkileri de çözecek bir model yani...

Aynı zamanda bölge halklarının yaşadıkları sorunları da çözebilecek bir projedir. İşte günümüzde yeniden Arap-İsrail çelişkisi doruğa çıkmış bulunmaktadır. Bunun kökeninde ne var? Milliyetçilik ve dincilik var. Bu sorunun köklü çözümü demokratik konfederal sistemdir. Ortadoğu'daki sorunları, öyle bir tarafın diğer tarafı imha etmeye çalışmasıyla çözmek mümkün değildir. Yine öyle dıştan hazırlanmış bir takım reçetelerin uygulanmasının da çözüm olmadığı çok açık. Geçmişte en çok birbirleriyle çatışan uluslar Almanlar, Fransızlar ile İngilizlerdi. Fakat günümüzde bu halklar birbirleri arasındaki sınırları da kaldırmışlar ve ortak anayasayı gündeme getirmişlerdir. Avrupa Birliği (AB) konsepti bu temelde gelişen ve gittikçe de cazibesi artan bir birlik anlayışı olduğu açıktır. Niye Ortadoğu halkları da bunu yapmasın ki? İşte Ortadoğu halkları da Avrupa modeline benzer bir biçimde demokratik konfederal bir eksende birliğini kurabilir. Tarihin çok eski dönemlerinde bile bu bölgede yaşayan halkların diyalog ve ilişki içinde yaşamlarını örgütlediği bilinmektedir. Bu nedenle demokratik konfederal sistemi hem Kürt sorununun hem de Ortadoğu halklarının sorununun çözümünde temel bir formül olarak görüyoruz.

Karayılan Demokratik [Konfederalizm](#) sisteminin Kürt sorununda çözüm anahtarı olduğunu söylüyor

Demokratik konfederalizmin federasyondan farkını nasıl ortaya koyabilirsiniz?

Federasyon bir kere devletçi bir anlayışı temsil etmektedir. İkincisi, son tahlilde bir bağımlılığı ifade etmektedir. Ama konfederal sistem karşılıklı bağımlılıktır. Yani 21. yüzyılın eşitlik, özgürlük ve bağımsızlık çizgisidir. Olabilecek en özgürlükçü demokratik ilişki biçimidir. Yeni bir ilişki biçimidir. Ama günümüzde ulusal devlet gerçeği aşıldığı ve toplumlara herhangi bir fayda getiremeyeceği açığa çıktığı için, şimdi onun yerini tutacak olan birlikte eşit yaşamadır. Yani bu sistemin felsefesinde şu vardır: Kürt halkı ne kadar Türk halkına bağlı ise Türk halkı da o kadar Kürt halkına bağlıdır. Kürt ne kadar Arap'a bağlı ise Arap da o kadar Kürde bağlıdır. Bunu bireye indirgersek; erkek ne kadar kadına bağlı ise kadın da o kadar erkeğe bağlıdır. Karşılıklı eşit bağımlılıktır. İnsan doğadaki canlılara ne kadar bağımlı ise onlar da insana o kadar bağımlıdır. Ahenkli dengelere oturtulmuş bir ilişki biçimidir. Bu açıdan federasyonla kıyaslamayacak düzeyde daha farklı bir profilden bakılması gereken bir modelden bahsediyoruz. Federasyon da bir çözüm biçimidir. Ama yeni bir çözüm biçimi değildir. Mesela Güney Kürdistan'da Kürt halkı egemenlik altında olacağına federasyon daha iyidir. Fakat halkların eşit özgür birlikteliği için bir çözüm formülü mü? Hayır, yetersizdir. Bu konuda yeterli

olabilecek çözüm demokratik konfederal sistemdir.

KKK sisteminin işleyişi

KKK'nin işleyişi ve şematik yapısı nasıldır?

KKK sisteminin en tepesinde Kongra Gel vardır. Kongra Gel halkın demokratik seçimiyle iki yılda bir seçilmiş üyelerden oluşur. Yani bunun klasik ifadesi halk meclisidir. Yasama görevini görür. Bu halk meclisi temel iki organ seçer. Biri başkan olmak üzere otuz bir kişilik yürütme konseyi seçer. Bu yürütme konseyi, Kongra Gel'in genel çerçevesine uygun bir biçimde rol ve iş koordinasyonu görevini görmektedir. Bunlar iki dönem seçilebilirler. Kongra Gel'in seçtiği yürütme, yürütme erkidir. Diğer bir organ ise, İdari Adalet Divanı'dır. İdari Adalet Divanı ve Halk Mahkemesi diğer bir deyişle Özgürlük Mahkemesi. Bu da Kongra Gel bileşimi tarafından seçilir ve sadece Kongra Gel bileşimine karşı sorumludur. Bağımsızdır. KKK'de yargı faaliyetlerini yürütür ve adaletin gerçekleşmesi için çalışır. Klasik sistemlerde olduğu gibi yasama, yürütme ve yargıdan oluşan üç temel kurum bulunuyor. Belki biçim olarak klasik sistemlere benziyor, ama uygulaması bundan çok farklıdır. Alta doğru gelindiğinde devletlerde bakanlar oluyor. KKK'de bakanlar yoktur. Bunun yerine komiteler vardır. Toplam on iki komiteden oluşuyor. Her komite yedi ile dokuz kişiden oluşuyor. Bu genel bir yürütme oluyor. Biz şimdiki kuruluş sürecinde bulunuyoruz. Uygun bir biçimde örgütlenme sürecini geliştirme görevimiz vardır. Zaten KKK kendisini toplumun tüm kesimlerinde örgütlenmeye kavuşturursa toplumsal sorun çözülmüş olur. Bu açıdan bir mücadele sürecidir. Yani KKK'nin kuruluş çalışması aynı zamanda inşa süreci, aynı zamanda bir mücadele sürecidir.

KKK'nin şiddete yaklaşımı

Bu sistemi kurarken bir yandan da meşru savunma savaşı yaşıyor? KKK sistemi içinde meşru savunma savaşı konusunda neler söyleyeceksiniz?

Kürdistan'da bu mücadele rahat yürütülüyor. Bir saldırı var. Bu beraberinde bir direnişi getiriyor. Direniş de bir örgütlenmeyi ve savunma anlayışını gerektiriyor. KKK sisteminin dayandığı felsefe şiddeti öngörmez. Uluslararası evrensel yasalarda bu vardır. Birleşmiş Milletler (BM) yasalarında meşru savunma, meşru müdafaa yasası vardır. İnsanlık onurunun çiğnendiği, hukuksuzluğun yaşandığı ve şiddetin insanlığın değer yargılarını rafa kaldırır tarzda uygulandığı yerde, o saldırıya maruz kalan topluluk, ulus kendisini şiddet dahil her biçimde savunma hakkını elde eder. İşte KKK'nin şiddete yaklaşımı bu eksendedir. Yani şiddet uygulayarak sorunların çözümünü değil, haksız yere gelişen şiddet karşısında, hukukun tükendiği yerde, diyalog yöntemlerinin etkisiz kaldığı yerde uygulanan şiddeti durdurmaya dönük şiddet kullanımını reva görür. Bu çerçevede Kürdistan'da Halk Savunma Güçleri (HPG) vardır. HPG'nin mücadele stratejisi meşru savunma çizgisidir. HPG'nin görevi KKK sisteminin meşru savunma çizgisi çerçevesinde inandığı ve bağlı olduğu değer yargılarını korumaktır. Bugün eğer Türk devletinin operasyonel saldırıları, şiddet uygulamaları, değer yargılarımıza yönelimleri olmasa HPG'nin de eylemleri olmaz. Ama Türk devletinin yok edici saldırıları karşısında HPG savunma görevinin gereklerini yerine getirmek zorundadır.

Halkçı sistem

Bu yeni sistemin uygulanması üzerine neler söyleyeceksiniz?

Kuşkusuz KKK modeli daha yeni bir modeldir. İlk kez uygulama sürecine girmiş bulunmaktadır. Belki bugün itibarıyla bir takım yetersizlikleri olabilir. Esasen Kürtçe Koma Komalên olarak tanımladığımız, demokratik konfederalizm, devlet sisteminde olduğu gibi kararların üstten alta doğru geldiği bir uygulamayı değil; bunun tersine demokratik toplum, siyaset, örgütlenme ve bireyi geliştiren, toplumun kendi içinde özgür, eşit ve barışık olduğu, cinsler ve sınıflar arası eşitliğin olduğu, ekolojik dünyayla uyumlu, ahenkli bir dengenin sağlandığı yeni bir sistemi öngörmektedir. Bunun için öncelikle üç temel devrim gerekmektedir. Demokratik devrim, kadın devrimi ve ekolojik devrim. Bu üç temel konuda gerçekleşecek devrimsel süreç, toplumu demokratize edecek, insanlar arası ilişkileri daha uyumlu, adil ve eşit hale getirecek ve aynı zamanda insanlarla diğer canlılar arası dengeyi adil bir düzeye getirecektir.

Halkın demokratik toplumsal katılım süreçlerinde yer almasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

İnsanlık beş bin yıldır devletle yönetiliyor. Devlet erkinin insanlık yaşamında çok önemli bir yeri ve rolü vardır. Bu neye yol açmıştır? Kararların sürekli yukarıdan gelmesine yol açmıştır. Günümüzde işte devletleri sözde halkın devletine dönüştürmek amacıyla demokratize edici bir takım seçimler ve benzeri şeyler yapılıyorsa da bu gerçeği değiştirmiyor. Kararlar sonuçta üstten geliyor. Kararlar üstten tabana doğru yayılıyor. KKK modeli bunun tersine çevrilmesidir. Yani onun tam alternatifi olan bir sistemdir. Halkın sistemidir. Halkın kendi kendisini yürütme, yönetme, doğrudan demokratik uygulama sistemidir. Biz aslında nihai olarak bunun gideceği modelin bilimsel demokratik sosyalizm modeli olacağını düşünüyoruz. Bizim algıladığımız sosyalizm, reel sosyalistlerin düşündüğü bir sosyalist bakış açısı değildir. Bizim anlayışımız, öz ve öz halkın gerçeğine dayalı, halkın doğrudan demokratik süreci yaşadığı bir modeldir.

Özgür yurttaş bilinci oluşturulmalı

Demokratik konfederalizmle birlikte öngörülen en temel örgütlenme biçimi, tabandan gelişen toplumsal

örgütlenmedir. Bu taban hareketleri sayesinde toplumsal iradenin açığa çıkarılması, toplumsal karar aşamalarının topluma mal edilmesi, eşit ve özgür bireylerin etkin kılınması hedefleniyor. Bunun temel anlayışı ise, hakim tahakküm ve hiyerarşik toplum ilişkilerinin aşıldığı, özgürlükçü bir toplum ve yönetim biçiminin gelişmesidir. Toplumsal örgütlenme de böylece, devleti esas almayan, devlet dışı toplumsal iradeye dayalı olacak. Öte yandan tahakkümcü toplumsal örgütlenmenin doğurduğu önemli sonuçlardan biri de, hiç kuşkusuz, doğanın egemenlik altına alınması ve insan merkezli amaçlar için tahrip edilmesidir. Bütün bu konuları Koma Komalên Kurdistan Yürütme Konseyi Üyesi ve Ekoloji-Yerel Yönetimler Komitesi Başkanı Newroz Ceren ile konuştuk.

Komünal örgütlerden başlayarak meclislere, meclislerden bölge meclislerine kadar uzanan bir örgütlenme nasıl oluşturulacak ve toplumu bir bütün olarak nasıl örgütleyeceksiniz?

Demokratik konfederalizm bir veya iki günde oturtulabilecek bir sistem değil. Bunun örgütlenmesi için her şeyden önce kuruculuk misyonu yüklenen veya bu işe gönül vermiş insanların güçlü çabası gerekecek. Çünkü çok karmaşık bir sistem. Birçok değişik ilişkiye açık ve temelde de en küçük yaşam birimi olarak köyden, mahalleden başlayarak bir defa en küçük komün sisteminin kurulması lazım. Her sokakta yaşayan insanları kendi içinde komünler oluşturması ve bu komünlerin de kendi temsilcileriyle mahalle meclislerine katılması, mahalle meclislerinin, seçtikleri aracılığıyla kent meclisine katılabilmesi ve gittikçe kentten eyalete, eyaletten de tüm ülkeyi kapsayabilecek bir sistemi böyle oturtmak gerekiyor. Böyle olursa ancak kararlar alttan üstte doğru gidebilir. Bu kararlara bir örnek vermek gerekirse; Kuzey Kürdistan'daki bir konfederal örgütlenmenin kararı alınacaksa Şemdinli'deki herhangi bir komünün de bir görüşü olabilmelidir. Kürdistan'ın küçük bir başka ilçesindeki bir komün de kendi kararları ve temsilcileri aracılığıyla bu sürece ve karara katılabilmelidir. Üsten alta doğru gelecek olan nedir? İşlerin koordine edilmesini daha kolaylaştıracaktır. Demokratik Ekolojik Toplum Koordinasyonu çerçevesinde, iş ve rol koordinasyonu biçiminde çalışma yürütecekler. Yaptıkları işler, hem tabanın hem de herhangi bir komünün denetimine açık olacak.

Devlet dışındaki farklı bir örgütlenme yaratıldığı zaman devletin yaratmış olduğu örgütlenme modeliyle de doğal bir çatışma oluşacak. Peki aralarındaki hukuk nasıl olacak, nereye kadar devleti kabul ediyorsunuz, nereden sonra devlet dışılığı öngörüyorsunuz?

Önderliğimiz hep a-devlet dedi. Yani devletsiz bir toplum olarak değerlendirdi. Hem devlet karşıtı hem de devletsiz bir toplum dedi. Zaten konfederal sistemin en temel özelliği de bu. Siyaseti, karşıtlıklar siyaseti değildir. Normal klasik düzenlerde sağcı-solcusu, dincisi-orducusu vardır. Bu dört ayrı görüş, devleti ele geçirmek üzerinden çaba harcar ve karşılıklı mücadeleler yürütürler. Konfederal örgütlerin herhangi bir karşıtlık siyaseti yapacağı devlet yoktur. Önemli olan herkesin kendi yerinde kendi hukukunu oluşturabilmesidir. Fakat bir devletin bunu çabuk benimsemesini bekleyemeyiz, hatta şunu söyleyebilirim: Konfederal yapılanmalarla yani a-devlet yapılanmalarla devlet yapılanmaları arasında belki de tarihin en keskin çatışmaları olacaktır. Bildiğimiz anlamda silahlı bir çatışma olmayabilir ama düşünsel anlamda ve birbirini geriletme anlamında gergin olacak, sert tartışmalara ve sert mücadelelere yol açacak. Ama esas birbirinin hukukunu tanıma şunun üzerinde olacak; yereller kendi inisiyatifini ele geçirecek. Devletin küçültülmesi ve a-devlet dediğimiz şey budur. Tüm bu örgütlenmeler, devleti küçültmek üzerinden mücadele edecekler. Devletten güç almak veya güce ortak olma anlamında değildir. Ama bir yerden sonra, devlet bu yerellerin hukukunu tanımak zorunda kalacak. Devlet bu güçlerin hukukunu tanırsa onlar da gittikçe devletin hukukunu daha fazla tanıyacaklar ve doğal olarak devlet hukuku gittikçe gerilemeye başlayacak. Devletin bu güçlerin hukukunu tanımaması karşılığında meşru savunmanın en sert tartışmaları yaşanacak. Kürtler açısından somut olarak bu böyledir. Kürtler kendi konfederal yapılarını oluştururlar. Örneğin, en büyük kent olması açısından [Diyarbakır](#) kendi kent konseyini kuracak ve kararlarını alacak. Eğer devlet bu hukuku tanımazsa halk da onun hukukunu tanımayacaktır. Asıl gergin tartışmalara bu neden olacaktır.

KKK sistemi, özgür yurttaş hareketlerine nasıl bir yer veriyor, özgür yurttaş hareketlerinin bu sistem içerisinde gerçekleştirme düzeyi ne olacak?

Konfederal sistemin temel birimi bireydir. Bireyin konfederalizm içerisindeki tanımlanma biçimi ise, özgür yurttaşlıktır. Özgür yurttaşlık tekildir ve sonuçta bireyi ifade eder, bu nedenle sistem içerisindeki bireylerin tümü özgür yurttaş kimlikleriyle hareket ederler. Özgür yurttaşın da sorumlulukları ve yükümlülükleri vardır. Sistemin kendisine verdiği haklar, sistemin hakları, toplumla bireyin arasındaki optimal dengenin yakalanması vb. konularda tüm bireylerin sorumluluk sahibi olduğu bir sistem var. Ama özgür yurttaş hareketi, KKK sistemini kuracak bireylerin bir aradalığını ve tüm bu faaliyetleri yürütme biçimi olarak yer alıyor.

Bununla birlikte KKK sistemini kabul eden birçok parti var. Partilerle özgür yurttaş hareketleri arasındaki ilişki nedir ve nasıl olacak?

KKK sistemini benimseyen tüm partilerin ya da örgüt, dernek ve kurum vb. yapılanmaların özgür yurttaş yönelimli olması gerekir. Onu tanıyan, benimseyen ve onları kendi tabanı gibi kabul eden bir yaratım ve organizasyon gerçekleştirilmesi gerekir. KKK sistemi içerisinde yer alan ideolojik partiler dışındaki siyasal partilerin, sistem içerisinde yer alabilmesi için, kendi içerisinde de hiyerarşiyi yıkan yereli esas alan bir model kurması gerekir. Bu model de eskisi gibi bir mahalle meclisi ve komisyonuyla çok fazla tanımlanamaz. Bu nedenle toplumun konfederal kuruculuğuna partilerin, derneklerin ve tüm yapılanmaların katılması lazım. Bunlar da kendilerine bir kurucu misyonu vermeli, yeniden yapılanmaları gerekir. Fakat hepsi kendi tabanı olarak özgür yurttaş tanıyabilmelidir. Yani özgür yurttaş içerisinde kendi çalışmalarını özgün örgütleyebilmeli. Ama özgür yurttaş meclislerinin

kararlaşmalarını, eylemliliklerini ve tüm faaliyetliliklerini tanıyabilmeli ve destek verebilmelidir. Kuruluş çalışmalarına katılabilirdir. Özellikle de şunu söyleyeyim; şu anda Kürdistan'ın parçalarında faaliyet yürüten tüm toplumcu partilerin - partilerin daha fazla kitle tabanları olduğu için - mahallelerde meclisler gibi örgütlenebilmesi ve kendi karar süreçlerine bu meclislerin katılımlarını sağlayabilmesi gerekir. Onların da artık adamcılığı ve geleneksel yöntemleri bırakarak, tabandan örgütlenebilmesi ve çalışmalara katılabilmesi önemlidir.

Toplumsal grupların temsili

KKK sistemi içerisinde öz savunma, serhıldan, emek, gençlik ve kadın hareketlerine önemli misyonlar biçiliyor. Bu dinamiklerin, özellikle kadın ve gençliğin bu sistem içerisindeki uygulama güçleri nedir?

Değişik birçok grup olacak. Bu grupların hepsi kararlaşma süreçlerine katılacak. Fakat tüm grupların kendi hukuku saklı olacak. Özellikle kadın ve gençlik gibi örgütlenmelerin tüm kararlaşma süreçlerine kendi haklarıyla katılması gerekecek. Yine kadın ve gençliğin kendi meclislerini oluşturabilmesi önemli. Yani gençliğin kent meclisleri oluşturabilmesi, bu meclislerin kendi arasında gençliğin örgütlenmesini oluşturabilmesi ve bu komalenin de siyasete öyle herhangi bir partinin basit kurulu gibi değil, etkin kararlaşma süreçlerine katılan bir konununun olması gerekecek. Kadın açısından da aynı yaklaşım geçerlidir. Kadının da yerelerde meclislerinin olması gerekecek, bunlar genel meclislerin içerisinde örgütlenecekler ve yer alacaklar. Bir de özgün kadın meclisleri olacak. Sadece meclislerle iş çözülemeyeceği için gençlik ve kadının aydınlatılmasına yönelik komünlerin oluşturulması gerekecek. Belki bir sokakta on komün olacak. Gençliğin iş, eğitim, spor sorunlarıyla ilgilenen ve bunları çözmeye çalışan bir komünü olacak. Kadına karşı şiddet çok yoğun, buna karşı kadının da bir öz savunması olacak. Kadını koruyacak ve sorunlarını araştırarak bir komün gerekiyor; sığınma evleri, kadın kooperatifleri olacak. Mahallelerde bu tür komünler ve sivil toplum örgütlenmeleri olacak. Bu biçimiyle toplumda kadının özgürlük problemlerine ya da yaşadığı sosyal sorunlara çözüm bulunacak.

Doğa-insan ilişkileri yeniden düzenlenmeli

KKK sistemi ekoloji ve yerel yönetimlere nasıl bir misyon biçiyor?

Ekolojiyi, çevrecilik hareketlerinin algılayışı dışında ele alıyoruz. İnsan zihniyetinin en temel düşüncelerinden bir tanesi, doğanın çok güçlü olduğu, insan hayatını tehdit ettiği ve eğer insanlar güçlü olmak istiyorsa doğaya tahakküm etmesi gerektiği hakim inancına dayanır. Bu düşüncenin değişmesi gerekir. Ekoloji sorunlarını bir devletin çöpleri toplaması, artıkların iyi gömülmesi ya da kentleşmelerin biraz daha iyi yapılması ve güzelleştirilmesi olarak ele almıyoruz. Doğada yaşanan problemleri, ozon tabakasında delinme, su kaynaklarının gittikçe azalması, kimyasal atıkların artık dünyanın kaldıramayacağı bir düzeye gelmiş olması, ağaçların ve yeşilliğin yok edilmesi gibi sorunların giderilmesi için öncelikle bu hiyerarşik sistemin kalkması gerektiğini savunuyoruz. Bu hiyerarşik sistem kalkmadığı müddetçe, doğaya tahakküm edecek bir güç oluşacaktır. Böyle olmaması için insanla doğa, gençlerle yaşlılar ve kadınlarla erkekler arasında, kısacası insanların kendi arasındaki tüm ilişkileri yeniden düzenlenmesi olarak görüyoruz.

Yerel yönetim demek insanların kendisini yerelden yönetebilmesi ve böylelikle hiyerarşik sistemin önemli oranda giderilmiş olmasını beraberinde getirmesi demektir. Ancak bu biçimiyle doğa sorunları çözülebilecektir. Yerel yönetimlerin önemli bir ayağı olarak belediyeciliğin başına özgür kelimesini getirerek, bir ayırım koyma gereği duyuyoruz. Çünkü şimdiki haliyle belediyecilik yol, su ve kaldırım yapan birer faaliyete dönüşmüştür. Şehrin siyasete katılım biçiminde herhangi bir etkinliği yoktur. Oysa ki, özgür belediyelerin yaşadıkları kentlerde kendi halkını işsizliğe, açlığa, fuhuşa vb. birçok soruna karşı koruyacak bir misyona gelebilmesi önemli. Bu nedenle özgür belediyeciliğin gelişmesini önemsiyoruz.

Çevre tahribatlarına karşı daha radikal bir duruş sizce gerekli mi?

Kürdistan'da yerel yönetimler ve ekoloji açısından yapılması gereken birçok iş var. Özellikle Kürdistan coğrafyasının neredeyse son 100-200 yıldır - hatta bunu çok daha geri götürebiliriz - bir savaş alanı olduğu düşünülürse, bir defa savaşın yarattığı tahribatlar var. Ekonomide, şehircilikte yarattığı tahribatlar ve kentlerin ciddi altyapı sorunları var. Devletin Kürdistan'da yürüttüğü operasyonlarda çok ciddi orman yangınlarına yol açtığı, hatta bu yangınların bazılarının neredeyse bir ay devam ettiğini biliyoruz. Bunu engelleyecek ve devleti bu konuda hukuki açıdan zorlayabilecek komün örgütlerine ihtiyaç var. Kürdistan'da ayrıca bazı termik santraller yapılıyor. [Hasankeyf](#) gibi birçok tarihi eserler sular altında kalması, yıkılması ve operasyonlarda tahrip edilmesi gibi durumlar var. Bu tarihi eserler de normalde sadece devletin değil ayrıca belediyelerin de koruması altındadır. Yine Kürdistan'ın birçok yerinde mayınlar var. Basında her gün onlarcasının patladığını duyuyoruz. Bu nedenle insan yaşamını tehdit eden ve toprağı kirleten her türlü savaş artığına karşı mücadele edecek anti-mayın ve benzeri grupların örgütlenmesi gerekiyor. Bunlar sadece belediyeciliğin görevi değil, bir kentte yaşayan insanların tümünü ilgilendirebilecek sorunlardır. Bu açıdan sorunların çözümü için ekolojik bir bilincin ve yaklaşımın geliştirilmesi şarttır.

Aşiretler de, türbanlılar da temsil edilmeli

Geçmişten beri sivil hareketler, komün yaşam deneyimleri var. Bununla birlikte Kürt toplumunda hala varlığını koruyan aşiret düzeni var. Yaratmak istediğiniz yeni toplum modeli

İçerisinde bunlara nasıl bir yer veriyorsunuz? Bunlar engel olmuyor mu?

Şimdi tüm gruplaşmaların doğal olarak iradesi tanınacak. Yani bir aşirete konfederal sistem içerisinde yer vermiyoruz ya da şu gruba, şu çalışmaya yer vermiyoruz demek, tabii ki konfederal sistemin doğasına aykırı. Fakat konfederal sistem içerisindeki kişilerin tümü sözleşmenin maddelerini ve sözleşmenin bireye, gruplara, toplumun bir bütününe verdiği misyonları ve bunlar arasındaki ilişkileri doğal olarak kabul edecek. Biz verili toplumu, şimdiki toplumu konfederalizmin kendisi gibi algılayamayız. Toplumda değiştirilmesi gereken yönler var, bu yüzden de kurmay rolü oynayan bazı ideolojik partileşmeler var. [PKK](#) ve [PAJK](#) gibi yapılanmaların her şeyden önce, toplum içerisinde bir zihniyet dönüşümünü yaratması, bunun ajitasyon ve propagandasını yapması, eğitim faaliyetlerini yürütmesi, bunu mahalle ve yerelerde örgütleyebilmesi önemlidir. Bu yapılanmaların demokratikleştirilmesi de konfederalizme gönül vermiş insanların bir rolü. Eğer biz verili toplumu olduğu gibi kabul edersek o zaman sadece değişik grupların federal yapılanması olur. [Konfederalizmi](#) diğer konfederal sistemlerden ayıran cümle olarak, başına demokratik konfederalizm getirdik ve demokratik konfederalizm insanları daha özgürlükçü bir sisteme kavuşturacak ve bu doğal olarak demokratik sosyalizmi ya da bilimsel demokratik sosyalizmi oturtmak isteyen güçlerle olacak. Ve bunlar da toplumun değişik katmanlarının demokratikleşmeleri yönünde rol oynayacaklar. Belki başlangıçta konfederalizm böyle olacak, Ortadoğu'daki konfederalizm feodalizmin ağırlıklı olduğu bir konfederalizm olabilir, belki yarıdan biraz fazlası feodalizmin değişik örgütlenmelerinde yer aldığı bir yapılanma biçimi olacak. Ama bunların dönüştürülmesi gerekiyor. Bunları dönüştürecek güç olarak ideolojik kurmay güçlere ihtiyaç var. Birincisi böyle değişecek.

İkincisi, demokratik konfederalizmin kendi ekonomik yapısı, ilişkilerin eski katı, tutucu ve muhafazakar olmasını kabul edemez. Ekonomik yapılanma doğal olarak bireyin daha fazla özgürleştiği ve toplum içerisinde yer edindiği bir sistemi getirecek. [Konfederalizmin](#) hukuku ekonomide, siyasette ve sosyal alanda yer alan örgütlenmelerin toplumun feodal zemini yerine gittikçe daha özgürlükçü, eşitlikçi bir faaliyet içerisinde yer almasına yol açacak. Başlangıçta tüm işlerde herkesin birebir sosyalist olduğu, çok demokratik olduğu bir sistem gibi yürümeyecek, feodal baskılar ve basınçlar olacak konfederal sistem içerisinde. Fakat sözleşmenin bir önemi de burada ortaya çıkacak, öyle herkesin keyfi değiştirebildiği bir sistem olmayacak. Önderliğimizin son süreçte belirttiği bir şey vardı: Türbanlıların da kendi komelası olabilecek ya da bir mezhebin de olabilecek, ama şu anlama gelmeyecek; herkesin türban takması için karar alması, herkese din dersi verilsin veya şu mezhebe bir ders versin anlamına gelmeyecek. Bu açıdan en önemli konu, bir grubun diğer gruba tahakkümü gelişmeyecek ve grupların içerisindeki bireylerin örgütlenmesi, değiştirilmesi yönündeki çalışmalarını da ideolojik kurmayları üstlenecek.

ARGK'den [HPG](#)'ye: Meşru savunma stratejisi

[PKK](#)'nin 1978'de kuruluşundan 6 yıl sonra, 15 Ağustos 1984'te gerilla örgütlenmesi olan Hêzên Rizgariya Kurdistan (HRK) birlikleri kuruldu. Bu birlikler 'uzun süreli halk savaşı' stratejisine göre örgütleniyordu. HRK, 1986'da Artea Rizgariya Gele Kurdistan (ARGK) adıyla 'gerilla ordulaşmasını' esas aldı. 1999 yılına kadar 'gerilla savaşını' yürüten ARGK, Kürt Halk Önderi [Abdullah Öcalan](#)'ın uluslararası komployla Türkiye'ye teslim edilmesi ardından 2 Ağustos 1999'da alınan geri çekilme kararıyla Güney Kürdistan'a çekildi. Bu dönem, bütün [PKK](#) yapısında olduğu gibi ARGK güçleri arasında da hem taktik hem de stratejik düzeyde değişikliklerin gündemleştiği bir dönem oldu. 2001 düzenlenen 1. [HPG](#) Konferansı'nda alınan stratejik bir kararla ARGK, Hêzên Parastina Gel ([HPG](#)) adıyla örgütlenmeye başladı. Bu karar çerçevesinde [HPG](#) güçleri, daha önce esas alınan 'uzun süreli halk savaşı' stratejisi yerine 'meşru savunma' stratejisini benimsendi. Buna göre de savaş, çatışma ve savunma taktikleri ile örgüt yapısında yapısal değişikliklere gidildi. 2003 yılında düzenlenen 2. [HPG](#) Konferansı'nda ise Kongra Gel yapısı içinde özerk bir güç olduğunu ilan etti ve Kongra Gel'i siyasi iradesi olarak tanıdığını beyan etti. [HPG](#) en stratejik kararını ise 1 Haziran 2004 tarihinde aldı. [HPG](#), 2 Ağustos 1999'dan beri sürdürdüğü tek taraflı ateşkes durumunu, Türkiye'nin Kürt sorununda izlediği çözümsüzlük politikası ve operasyonlar yapması nedeniyle bozduğunu açıkladı.

[HPG](#)'nin Koma Komalên Kurdistan (KKK) sistemi içindeki yeri, örgüt yapısı ve [HPG](#)-ARGK farkını [HPG](#) Ana Karargah Komutanı Dr. Bahoz Erdal ile konuştuk.

'Tahakküme karşıyız'

Devletçi geleneğin tahakküm ve eşitsizliği barındırdığını dile getiren Erdal, KKK'nin buna alternatif bir sistem olduğunu belirtiyor. Erdal, tahakküm kurumu olarak devlet ile savaşın ayrı ele alınmaması gerektiğini kaydederek, buna karşı verilecek bir savaşın ise meşru savunma temelli olduğunu belirtiyor. Erdal esas aldıkları meşru savunma savaşını şöyle tanımlıyor: 'Devlet, kurum ve savaşı birbirinden ayrı ele alamayız. Savaş egemenliğin temelidir. KKK sistemi, devletçi sistemin alternatifidir. KKK sistemi, toplumda yaşayan tüm grupların yani dini, etnik, ulus, cins vb kendi öz kimlikleriyle katıldığı bir sistemdir. Kendi öz kimliği temelinde kendini örgütleyen bir toplum iradeli ve güçlü bir toplumdur. Bu sistemde savaşa ihtiyaç yoktur, savaşın yeri yoktur. Bir noktada savaş devreye girebilir; o da sistem üzerinde tehlike görülürse ve saldırı olursa, o zaman bu sistemin savunulması için savaş devreye girer. Yürütülecek savaş da meşru savunma stratejisi ekseninde olacaktır.'

Meşru savunma stratejisinin salt askeri boyutta ele alınmaması gerektiğini belirten Erdal, 'Bunun siyasal ve hukuksal boyutu da vardır. KKK sistemi ekseninde toplumu bilinçlendirme, örgütlenme ve iradeli bir oluşuma kavuşturma ve üst düzeyde kendini ifadelendiren ve yürüten bir toplum yaratma görevimiz vardır' dedi.

'Klasik zor anlayışı aşıldı'

Zor anlayışına da değinen Erdal, anlayışlarının klasik devrimci güçlerin zor anlayışından farklı olduğunu altını çiziyor. Erdal, bu durumu şöyle açıklıyor: 'Devletçi ve sınıflı bir toplumun oluşmasından bu yana savaş ve zor olgusu kutsal olarak görülmüştür. Savaş, daima toplum içerisinde tüm sorunların ve çelişkilerin çözümü olarak görülmüştür. Bilindiği gibi, geçen yüzyıl içerisinde de temel dönemsel ulus, sınıf vb çelişkilerin savaşla çözüleceği söylendi ve bu yüzden savaşlar esas alındı. Savaş stratejisi merkezidi. Klasik devrimci hareketlerde de böyle bir yaklaşım esastı. Meşru savunma stratejisinde ise zorun rolü ayrıdır. Eski yaklaşımlar savaşla ele geçirme, tahakküm uygulama, h kimiyeti geliştirme ve zafer elde etme temelindeydi. Askeri bir zaferle çözüme gitme misyonu vardı. Meşru savunma stratejisinde ise savaşla ele geçirmek, fethetmek için değildir. Tek bir savaş gerekçesi vardır; o da meşru savunma temelindedir. Gelişen yönelimlere karşı fiziki, kültürel, düşünsel ve özgürlük temelinde gelişen savaş meşru ve yerindedir. Bunun dışında bütün savaş yöntemleri yanlıştır. Askeri tarz devlet oluşturmak için değil, kendi haklarını savunma temelinde olmalıdır.'

[HPG](#)'nin KKK sistemi içerisindeki fonksiyonuna da dikkat çeken Erdal, şunları belirtti: 'KKK sistemi içerisinde [HPG](#) silahlı bir güçtür. Kürt halkı, Önder Apo ve gerillanın üzerine gelen her türlü yönelime karşı kendisini örgütlemiş, eğitmiş ve savaş kapasitesine göre üst düzey bir yaklaşım sergilemiştir.'

[HPG](#) ile [ARGK](#) arasındaki fark

[HPG](#)'nin şiddete yaklaşımının yanı sıra örgütlenme biçiminin de farklılık içerdiğine dikkat çeken Erdal, [HPG](#)'nin [ARGK](#)'den farklılaşan yanlarını şöyle anlatıyor: 'ARGK ile [HPG](#)'nin arasında şu fark vardır: ARGK sürecinde parti sistemi esastı ve parti ARGK sistemi içerisinde daha çok örgütlendi. Şimdi ise, KKK sistemi esastır. KKK [HPG](#)'nin içinde değil, [HPG](#) KKK sistemi içerisinde özerk bir güçtür. Örgütlenme kimliği ve işleyişi ayrıdır. İkinci nokta ise, ARGK ordu perspektifiyle örgütlendi. [HPG](#) böyle değildir. [HPG](#)'nin örgütlenme sistemi ayrıdır, meşru savunma gücüdür. Örgütlenme ve işleyiş biçimi ayrıdır. Yine ARGK örgütlenme biçimi çok geneldi, gerilla birlikleriydi, tabur ve alay biçimindeydi. [HPG](#) daha farklı bir kurumdur. Mobil birliği örgütlenmeyi esas alır. Çok dakik ve disiplinlidir. Branşlaşma ve işbölümü ekseninde örgütleniyor. Bunun içinde Özel Kuvvetler, [YJA](#) Star, Öz Savunma birlikleri var. Bu örgütlenme profesyonelleşmeyi esas alıyor.'

Üçüncüsü, ARGK'nin eğitim sistemi halk ordusu temelindeydi. Halk ordusu temelinde yarı sivil, yarı profesyonel olarak hesaplayabilirsiniz. O yüzden eğitim düzeyi zayıftı. [HPG](#) ise profesyonel bir ordudur. Teknik ve taktik h kimiyet ön plandadır. Disiplin kuralları ön plandadır. İdeolojik ve felsefi düzeyi ön plandadır.

Dördüncüsü, eylemsellik anlamında baktığımızda ise, en az kayıp verdiğimiz yıllar bu son iki yıllık süreçtir. Bu da şunu gösteriyor; örgütlenme ve tarz gelişkindir. ARGK tarzı geneldi ve açık bir tarz uyguluyordu. [HPG](#) hareket tarzına dikkat ediyor ve derin gizlilik tarzını esas alıyor. Bu, daha çok gerillada derinlik ve açılış sahası yaratıyor. Modern gerilla, kendisini gelişen savaş teknolojisine göre mobilize etmiş, daha hızlı, atik, küçük grup, ani vuruş ve daha keskin gerilla demektir. [HPG](#) bunun üzerinden kendisini örgütlemiştir. Bu yüzden [HPG](#) ve ARGK arasında fark vardır. [HPG](#) kendisini ARGK'nin 15 yıllık tecrübeleri üzerinden örgütledi ama ARGK değildir.'

'Uluslararası normlara uyuyoruz'

Uluslararası normlara uyduklarının altını çizen Erdal, bu konuda şunları söylüyor: '[HPG](#) olarak ikinci ve üçüncü konferanslarımızda, Kongra Gel'in son iki genel kurulunda çıkardığı savaş kuralları yönetmenliğinde yer alan 'Siviller, doğa ve savaş içerisinde fiili olarak yer almayan kişiler hedef değildir' ibaresine uyararak, bunların zarar görmemesi için elimizden geleni yapacağımızı kararlaştırmışız. Bu esastır. Uluslararası savaş hukuku sözleşmelerini esas alıyoruz. Cenevre Sözleşmesi başta olmak üzere, bunu uygulamanın kararını aldık. Yine Anti-Mayın Sözleşmesi için, Cenevre'den gelen çağrı üzerine bir sözleşme imzaladık. Biz savaş anlayışımızın perspektifini çok net ortaya koyduk ve netleştirdik. Bu esaslar üzerine çağrıda bulunduk. Savaşla ilgili bütün uluslararası kurumlarla işbirliğine ve denetimine açıldık. Bunu deklarede ettik, yine de belirtiyoruz.'

KKK'de kadın temsiliyeti

İdeolojik, felsefik, siyasi ve askeri mücadelenin yanı sıra [PKK](#), kadına her zaman özgün bir rol biçmiştir. Kürdistan'da kadının yaşadığı durum derin bir çözümlenmeye tabii tutularak, kadın kurtuluş ideolojisi temelinde kadın hareketinin özgün örgütlenmesi sağlanmıştır. İlk kez Yekitiya Jinên Welatparêzên Kurdistan (YJWK) kurularak, kadın özgürlük mücadelesi örgütlendirildi. Kadın hareketinin gelişim seyrini ve kadın özgürlüğünde büyük bir etki yaratan YJWK'nin kuruluş amacı, 1980-87'ye kadar [PKK](#)'ye katılan kadınların kendi iradesiyle mücadele etmesini, ulusal bilincin yanı sıra kadın sorununun çözümü için bir güç ve örgütlülüğün yaratılmasını sağlamaktı. YJWK kadın hareketlerinin çekirdek örgütlenmesidir. [PKK](#)'nin içerisinde gelişen kadın hareketi, ezilen kadınlar için kurtuluş umudu yarattı. YJWK yüzlerce kadının özgürlük kervanına katılımını sağladı. Katılımın gün geçtikçe artması nedeniyle YJWK kadın sorununa cevap olmakta zorlandı. Bu nedenle kadın gerilla mücadelesinde önemli bir rolü olan Yekitiya Azadiya Jinê Kurdistan (YAJK) 1995'te kuruldu. Bu gelişmelerle birlikte Kürt Halk Önderi [Abdullah Öcalan](#) tarafından geliştirilen Kopuş Teorisi, Erkeği Dönüştürme ve Kadın Kurtuluş İdeolojisi, kadın özgürlük mücadelesinde yeni bir sayfa açtı. Bu

temelde Kadın Kurtuluş İdeolojisi resmen ilan edilerek, [PKK](#) dışında özgün olarak Partiya Azadiya Jinên Karkerên Kurdistan (PJKK) ve Partiya Azadiya Jinên Kurdistan (PAJK) kuruldu.

Koma Komalên Kurdistan'ın (KKK) ilanıyla birlikte kadın hareketi, 21. yüzyılın kadın yüzyılı olması iddiasıyla Koma Jine Bilind (KJB) çatısı altında örgütlendi. KJB 7-18 Nisan 2005'te kuruluşunu ilan etti. KKK sistemi içerisinde kadının iradesini temsil eden KJB, Kürdistan'ın her parçasında örgütlenerek, kadın hareketini marjinalleştiren, parti zihniyetini aşan bir perspektifle eşgüdümlü, yatay bir örgütlenme modelini esas aldı. KJB, KKK içerisinde kadın kimliğinin kurucusu, öncü gücü ve sistemin teminatı olarak değerlendiriliyor. Bir çatı örgütü olan KJB, şu bileşenlerden oluşuyor: 'PAJK: Kadın hareketinin ideolojik kimliğini temsil eder. Özgür Kadın Birlikleri (ÖKB): Parçaların özgün siyasal örgütlülüğüdür. [YJA-STAR](#): KJB'nin meşru savunma gücüdür. Genç Kadınlar Birliği: Genç kadınların örgütlenmesine öncülük yapar.'

Kadın hareketinin bu gelişim seyrini, KJB'nin örgüt modelini, KKK sistemi içerisindeki yeri ve misyonunu, dünya ve bölgedeki diğer kadın hareketleriyle olan ilişkilerini KKK Yürütme Konseyi Üyesi ve KJB temsilcilerinden Zaxo Zagros'la konuştuk.

'Yeni bir örgütlenme'

[PKK](#)'yi diğer sosyalist hareketlerden ayırtıran en önemli farkın kadın hareketine bakış açısı olduğunun altını çizen Zaxo Zagros, [PKK](#)'nin konuya yaklaşımını şöyle aktardı: '[PKK](#)'de, reel sosyalizmin yaşadığı gibi kadın sorununu devrim sonrasına erteleyen değil, mücadele içerisinde ele alan ve çözen bir yaklaşım benimsendi. [PKK](#) kadın sorununa hem ideolojik hem de siyasal anlamda büyük önem verdi. Aksi durumda [PKK](#)'nin kendi asıl amacına ulaşması mümkün değildir. Kadın Kurtuluş İdeolojisi, bizim hareketimizde büyük bir etki yarattı, çünkü yeni bir tezd. Kadın sorununu ideolojik ve felsefi olarak ele alan bir yaklaşımdır. Bu temelde kadın yeni arayışlara girerek, yeni bir örgütlenme yarattı.'

Zagros, KJB'nin yapılanmasını ve misyonunu ise şöyle anlattı: 'Parti örgütlenmesi bir bütün olarak ihtiyaçları karşılamıyordu. Kadını daha fazla marjinalleştiriyor ve gereken yoğunlaşmayı da ortaya çıkarmıyordu. Tüm kadınların kimliği olabilecek bir örgütlenmeye ihtiyaç vardı. KJB bu rolü üstlendi. Bu örgütlenme içerisinde kadın her alanda özgünlüğüne göre, meclislerden tutalım, mahalle ve köy örgütlenmelerine kadar kendini örgütleyecek.'

'Öncü güç KJB'dir'

'KKK sistemini, demokratik sistem olarak kabul ediyoruz' diyen Zagros, KKK'nin kadın özgürlüğü açısından arz ettiği önemi de şöyle değerlendiriyor: 'Bu sistemin öncü gücü olarak kendimizi görüyoruz. KKK sistemi eğer demokratik ve çağdaş bir toplum yaratma çabasında ise, kadının yaşadığı sorunları derin ele alması gerekiyor. Bu sistemde en çok kadın iradesini esas almak gerekecektir. Yoksa sakat ve tek ayaklı bir sistem zihniyetinden kendini kurtaramayacaktır. Kapitalist sistem içerisinde en çok ezilen kadın ve gençler, demokratik toplum mücadelesinde değişime en açık dinamiklerdir. KKK sistemi içerisinde de kadını temsil eden güç de KJB'dir.'

Dönüştürme rolü

Doğal toplum içerisindeki yerini ve sorumluluğunu, toplumsallaşmanın kadın etrafında geliştiğini, sınıflı toplumun gelişmesiyle kadının iradesizleştiğini ve toplumun dışına itildiğini hatırlatan Zagros, şöyle devam etti: 'Kadın doğal toplum içerisinde öncü bir role sahipti. Kadının etrafında toplumsallaşma, toplumsal ilişkiler gelişti. Sosyal ve kültürel ilişkiler de bu toplumsallaşmanın ürünüdür. Hiyerarşik sistemin gelişmesiyle birlikte kadın, toplum dışına itilmiş ve kadının iradesi hiçe sayılmıştır. Bu zihniyetin ürünü olarak birey ve toplum bağları çok zayıflatmıştır.'

21. yüzyılda yaşanan sorunlara dikkat çeken Zagros, '21. yüzyılda kadın, ekoloji gibi evrensel birçok sorun öne çıkıyor. Bu sorunlar için yeni bir zihniyet ve yaşam felsefesi gerekmektedir. Kadın sorunu çözümlerse, yine ekoloji ve ekonomi sorunu da kadın eksenli ele alınıp çözümlerse, toplum birçok hastalığından kurtulmuş olacaktır. Bu açıdan KKK sistemi içerisinde kadının bilinçli katılması çok önemlidir. Nasıl ki, kadın neolitik toplumda sorumlu ve öncü bir rol oynamışsa, toplumun dönüştürülmesinde de bu rolü oynayabilir' şeklinde konuştu.

'Cins kimliği esas alınmalı'

Diğer kadın hareketleriyle olan ilişkilerini değerlendiren Zagros, şunları söyledi: 'Hareketimizde yüksek bir cins bilinci kendini gösteriyor. Dünya kadın hareketlerinin yarattığı miras da bizim için bir güçtür. Ancak kendini tanıtmaya ve diğer kadın hareketleriyle ilişkilene, kendi mirasını diğer kadın hareketlerine mal etmede zayıf kalmışız. Yine uzlaşan yönlerimiz değil, ayrışan yönlerimizle daha fazla öne çıkıyoruz. Kadın intiharları hem bölge hem dünyanın gündemindedir. Bu tür sorunlara ancak ortak platformlarla çözüm bulunabilir. Ya hep ya hiç mantığıyla olmaz. Türkiye'deki kadın hareketleri devletin bakış açısıyla bize yaklaşmaktadır. Ve bizi terörize ediyorlar. İslam fikirlerini esas alan kadın hareketleri de egemenlerin yaratmış olduğu zihniyetle bakıyorlar. Komünisttirler demekle yetinmiyorlar. Oysa ki, kadın sorunu tüm sorunlardan daha fazla önde olmalı. Hangi din, mezhep, ırk ve ulustan olursa olsun kadın eziliyorsa onun için bu öncelik olmalıdır. Ve kadınların mücadelesi için hangi hareket çaba sarf ediyorsa, bunu da cins kimliği üzerinden ele almak gerekiyor. Böyle olmazsa kadın hareketleri sistem uzantısı olmaktan kendini kurtaramaz. Sistemin dışına çıkarak sorunları ele almak

gerekir.'